



**MAP-002-001509**

Seat No. \_\_\_\_\_

**B. Com. (Sem. V) (CBCS) Examination**

**October / November – 2016**

**Accounting & Finance - V**

*(Elective - 03)*

*[New Course]*

**Faculty Code : 002**

**Subject Code : 001509**

Time :  $2\frac{1}{2}$  Hours]

[Total Marks : 70

**સૂચના :** દરેક પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

- 1 હર્ષિલ ઈલેક્ટ્રીકલ લિ.ની ખાતાવહી પરથી તા. 31-3-2016ના રોજ 20  
નીચેની બાકીઓ ખેંચવામાં આવી છે :

| વિગત                          | વર્ષ દરમિયાન વધારો | તા. 31-3-2016ના રોજની બાકી |
|-------------------------------|--------------------|----------------------------|
| ઈક્વિટી શેરમૂડી .....         | 4,00,000 .....     | 10,00,000                  |
| 9%ના ડિબેન્ચર્સ .....         | - .....            | 6,00,000                   |
| અગાઉથી મળેલ હપતા .....        | - .....            | 4,000                      |
| જમીન-મકાન .....               | 2,50,000 .....     | 12,00,000                  |
| પ્લાન્ટ .....                 | 1,20,000 .....     | 18,20,000                  |
| મેઈન્સ, ટ્રાન્સફોર્મર્સ ..... | 90,000 .....       | 4,40,000                   |
| મીટર્સ, ટુલ્સ .....           | 25,000 .....       | 1,00,000                   |
| લાઈસન્સની પડતર .....          | - .....            | 1,50,000                   |

2015-16ની આંકડાકીય વિગતો :

| વિગત                     | રકમ       | વિગત                   | રકમ       |
|--------------------------|-----------|------------------------|-----------|
| ઘસારા ફંડ (1-4-2015)     |           | વેચાણ                  |           |
| જમીન-મકાન 1,50,000       |           | — દીવાબત્તી માટે       | 15,00,000 |
| પ્લાન્ટ 5,00,000         |           | — ચાલકબળ માટે          | 20,00,000 |
| મેઈન્સ 1,40,000          |           | — જાહેર દીવાબત્તી માટે | 5,00,000  |
| મીટર્સ 20,000            | 8,10,000  | ઉત્પાદન ખર્ચ           | 11,00,000 |
| સામાન્ય અનામત (1-4-2015) | 10,00,000 | વિતરણ ખર્ચ             | 12,50,000 |
| ચોખ્ખું મહેસૂલી ખાતું    |           | જાહેર દિવાબત્તીના ખર્ચ | 40,000    |
| (1-4-2015)               | 6,00,000  | કાયદાના ખર્ચ           | 1,00,000  |
| ચૂકવેલ આવકવેરો           | 1,50,000  | મીટર ભાડું             | 75,000    |
| લેણદારો                  | 1,21,000  | સંચાલકીય ખર્ચ          | 3,00,000  |
| દેવાદારો                 | 2,25,000  | પુનઃજોડાણ ફી           | 10,000    |
| અગાઉથી ચૂકવેલ ખર્ચ       |           | ઘાલખાધ                 | 80,000    |
| (31-3-2016ના રોજ)        | 60,000    |                        |           |
| હાથ પર રોકડ              | 20,000    |                        |           |
| બેંકમાં રોકડ             |           |                        |           |
| — બાંધી મુદતની           | 10,00,000 |                        |           |
| — ચાલુ ખાતે              | 1,85,000  |                        |           |

(1) સામાન્ય અનામત ખાતે રૂ. 1,00,000 લઈ જવા.

(2) શરૂની બાકી પર નીચે મુજબ ઘસારો ગણવાનો છે :

- જમીન-મકાન .... 5%,
- પ્લાન્ટ ..... 10%
- મેઈન્સ-T.C. .... 20%
- મીટર્સ-ટુલ્સ ..... 20%

દ્વિલેખા પદ્ધતિ અનુસાર વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

### અથવા

- 1 નીચે સામાન્ય વેપારી પદ્ધતિ (Single A/c.)થી તૈયાર કરેલ સરવૈયું 20  
આપ્યું છે. તે ઉપરથી મૂડી આવક-જાવક ખાતું, સામાન્ય પાકું સરવૈયું  
અને ચોખ્ખું મહેસૂલી ખાતું તૈયાર કરો.

ગ્રેરક વિદ્યુત બોર્ડનું તા. 31-3-2016ના રોજનું પાકું સરવૈયું

| દેવાં                      | રકમ       | મિલકતો                 | રકમ       |
|----------------------------|-----------|------------------------|-----------|
| <b>સત્તાવાર થાપણ :</b>     |           | <b>જમીન-મકાન :</b>     |           |
| 7,00,000 શેર દરેક રૂ. 10નો | 70,00,000 | 1-4-2015 27,00,000     |           |
| <b>વસૂલ આવેલ થાપણ :</b>    |           | + ઉમેરો 2,00,000       | 29,00,000 |
| 5,00,000 શેર દરેક          |           | <b>મશીનરી :</b>        |           |
| રૂ. 10નો રૂ. 8             |           | 1-4-2015 6,00,000      |           |
| ભરપાઈ                      | 40,00,000 | + ઉમેરો 1,50,000       | 7,50,000  |
| + વર્ષ દરમ્યાન             |           | <b>મીટર્સ-મેઈન્સ :</b> |           |
| 50,000 શેર દરેક            |           | 1-4-2015 11,50,000     |           |
| રૂ. 10નો રૂ. 6 મંગાવેલ     | 3,00,000  | + ઉમેરો 4,50,000       | 16,00,000 |
|                            | 43,00,000 |                        |           |

|                        |                  |                   |                 |
|------------------------|------------------|-------------------|-----------------|
|                        |                  | ટ્રાન્સફોર્મર્સ : |                 |
| 11%ના ડિબેન્ચર્સ :     |                  | 1-4-2015          | 8,00,000        |
| ગઈ બાકી                | 25,00,000        | + વધારો           | <u>1,00,000</u> |
| + વર્ષ દરમ્યાન         |                  | રોકાણો            | 7,50,000        |
| વધારો                  | <u>5,00,000</u>  | દેવાદારો          | 10,25,000       |
| અનામત ફંડ              | 5,50,000         | સ્ટોક             | 12,75,000       |
| સ્ટાફ પ્રોવિડન્ટ ફંડ : |                  | રોકડ-બેંક         | 10,10,000       |
| 1-4-2015               | 1,20,000         |                   |                 |
| + વધારો                | <u>20,000</u>    |                   |                 |
| નફા-નુકસાન ખાતું :     |                  |                   |                 |
| 1-4-2015               | 2,10,000         |                   |                 |
| + 2015-16નો નફો        | <u>16,40,000</u> |                   |                 |
|                        | 18,50,000        |                   |                 |
| બાદ :                  |                  |                   |                 |
| અના. ફંડ               | 1,20,000         |                   |                 |
| સ્ટાફ પ્રો. ફંડ        | 20,000           |                   |                 |
| વચગાળાનું ડિવિડન્ડ     | <u>2,20,000</u>  |                   |                 |
|                        | <u>3,60,000</u>  |                   |                 |
|                        | 14,90,000        |                   |                 |
| લેણદારો                | 5,00,000         |                   |                 |
| બેન્ક લોન              | 2,30,000         |                   |                 |
| કુલ રૂ.                | 1,02,10,000      | કુલ રૂ.           | 1,02,10,000     |

- 2 લક્ષ્મી ફાઈનાન્સ લિ. પાસે તા. 1-4-2015ના રોજ રૂ. 60,000ની દાર્શનિક કિંમતની 12%ની ટાટા લિ.ની જામીનગીરીઓ હતી. જેની ચોપડે કિંમત રૂ. 99,000ની હતી. વ્યાજ તા. 30મી જૂન અને 31મી ડિસે.ના રોજ ચૂકવાય છે. ખરીદ-વેચાણના દરેક વ્યવહાર પર દલાલી દા.કિ. પર ગણાય છે.

| તારીખ      | દાર્શનિક કિંમત | ભાવ | નોંધ             | દલાલી           |
|------------|----------------|-----|------------------|-----------------|
| 16-5-2015  | 10,000         | 104 | વ્યાજ બાદ ખરીદી  | $\frac{1}{2}\%$ |
| 1-7-2015   | 25,000         | 110 | વ્યાજ બાદ વેચાણ  | 1%              |
| 31-10-2015 | 30,000         | 108 | વ્યાજ સહિત ખરીદી | $\frac{1}{2}\%$ |
| 15-1-2016  | 20,000         | 120 | વ્યાજ સહિત વેચાણ | 1%              |
| 1-3-2016   | 15,000         | 140 | વ્યાજ બાદ વેચાણ  | 1%              |

સ્ટોક LIFO પદ્ધતિ મુજબ ગણો.

ઉપરના વ્યવહારો પરથી લક્ષ્મી ફાઈનાન્સ લિ.ના ચોપડામાં તા. 31-3-2016ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું રોકાણનું ખાતું તૈયાર કરો.

**અથવા**

- 2 પ્રતિક ફાઈનાન્સ લિ. તા. 1-4-2015ના રોજ મિલી લિ.ના 9%ના ડિબેન્ચર્સ ધરાવે છે. જેની ચોપડે કિંમત તેની મૂળ કિંમત કરતાં 10% વધુ હતી. દર છ મહિને તા. 30મી જૂન અને 31મી ડિસે.ના રોજ વ્યાજ ચૂકવાય છે. દરેક વ્યવહાર પર દલાલી 1% લેખે ગણવામાં આવે છે. દલાલી બજારકિંમત પર ગણવાની છે.

તા. 31-3-2016ના રોજ પૂરા થતા વર્ષ દરમ્યાન નીચેના વ્યવહારો

થયા હતા :

| તારીખ     | દાર્શનિક કિંમત | ભાવ | નોંધ            |
|-----------|----------------|-----|-----------------|
| 1-4-2015  | 1,40,000       | 115 | વ્યાજ બાદ ખરીદી |
| 1-8-2015  | 2,00,000       | 120 | વેચાણ           |
| 1-12-2015 | 2,60,000       | 110 | ખરીદી           |
| 1-2-2016  | 2,50,000       | 130 | વ્યાજ બાદ વેચાણ |

છેવટનો સ્ટોક FIFO પદ્ધતિએ ગણવામાં આવે છે. તા. 31-3-2016ના રોજ ડિબેન્ચરની કિંમત રૂ. 125 આપેલ છે. તા. 31-3-2015ના રોજ ચઢેલ વ્યાજ રૂ. 3,600 જમા કરવામાં આવ્યું હતું.

તા. 31-3-2016ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષનું 9%ના રોકાણનું ખાતું તૈયાર કરો.

- 3 તા. 1-10-2016ના રોજ દિપક એન્ટરપ્રાઈઝના ગોડાઉનમાં આગ લાગી. 15 સરેરાશ કલમને આધીન રૂ. 1,06,000ના માલના સ્ટોકનો વીમો લેવામાં આવે છે.

તા. 31-3-2016ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું વેપાર ખાતું નીચે મુજબ હતું :

| ઉ.                | વેપાર ખાતું     | જ.        |                 |
|-------------------|-----------------|-----------|-----------------|
| વિગત              | રકમ             | વિગત      | રકમ             |
| શરૂનો સ્ટોક       | 72,000          | વેચાણ     | 4,00,000        |
| ખરીદી             | 3,30,000        | આખર સ્ટોક | 1,65,000        |
| આવક માલ ગાડાભાડું | 40,000          |           |                 |
| કાચો નફો          | 1,23,000        |           |                 |
|                   | <b>5,65,000</b> |           | <b>5,65,000</b> |

પેઢીની ચાલુ પ્રણાલિકા અનુસાર તા. 31-3-2015 સુધી સ્ટોક 10% ઓછી કિંમતે આંકવામાં આવેલ છે. અને ત્યારબાદ તેમાં ફેરફાર કરી 10% વધુ કિંમતે આંકવામાં આવે છે.

તા. 1-4-2016થી 1-10-2016 સુધીના વ્યવહારો નીચે મુજબ હતા :

| વિગત                      | રકમ      |
|---------------------------|----------|
| ખરીદ બાદ પરત.....         | 1,90,000 |
| વેચાણ.....                | 2,85,000 |
| આવક માલ ગાડાભાડું.....    | 15,000   |
| જાવક માલ ગાડાભાડું.....   | 10,000   |
| અંગત વપરાશ માટે લીધેલ માલ |          |

(જેનો ઉપરોક્ત વેચાણમાં સમાવેશ થાય છે.) ..... 35,000

બચાવી લીધેલ માલ રૂ. 15,000, આગ બુઝાવવાનો ખર્ચ રૂ. 4,000 થયો.

ઉપરની માહિતીને આધારે દાવાની રકમની ગણતરી કરો.

#### અથવા

3 ઉર્મી લિ. નીચેની વિગતો પૂરી પાડે છે. 15

| વિગત                                 | રકમ       |
|--------------------------------------|-----------|
| ઈક્વિટી શેરમૂડી                      |           |
| (રૂ. 10નો એક એવા 4,00,000 શેર) ..... | 40,00,000 |
| 9%ના ડિબેન્ચર્સ.....                 | 15,00,000 |
| એકમદીઠ વેચાણ કિંમત.....              | 25        |
| એકમદીઠ ચલિત ખર્ચા.....               | 16        |
| સ્થિર ખર્ચા.....                     | 3,00,000  |
| આવકવેરાનો દર .....                   | 40%       |

કંપનીનું હાલનું 90,000 એકમનું વેચાણ વધીને 1,25,000 એકમ સુધીનું થશે.

તમારે બન્ને સંજોગોમાં કામગીરી લિવરેજ, નાણાકીય લિવરેજ, સંયુક્ત લિવરેજ અને શેરદીઠ કમાણી શોધવાના છે.

4 ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ ત્રણ)

15

- (1) સ્થિર ડિવિડન્ડ નીતિ
- (2) સરેરાશ કલમ
- (3) વોલ્ટરનું ડિવિડન્ડ મોડેલ
- (4) લિવરેજનું મહત્ત્વ
- (5) ડિવિડન્ડ ચુકવણી પરના બંધનો
- (6) પરિણામિક નુકસાન-પોલિસી.

### ENGLISH VERSION

**Instruction :** Marks for each question are shown on the right side.

1 The following balance are Transacted out from the ledgers of the Harshil Electricity Ltd. as on date 31-3-2016 : **20**

| Particulars                | Addition during<br>the year | Balance of<br>31-3-2016 |
|----------------------------|-----------------------------|-------------------------|
| Equity share capital ..... | 4,00,000 .....              | 10,00,000               |
| 9% Debentures .....        | - .....                     | 6,00,000                |
| Call-in-advance .....      | - .....                     | 4,000                   |
| Land and building .....    | 2,50,000 .....              | 12,00,000               |
| Plant .....                | 1,20,000 .....              | 18,20,000               |
| Mains and T.C. ....        | 90,000 .....                | 4,40,000                |
| Meters and Tools .....     | 25,000 .....                | 1,00,000                |
| License cost .....         | - .....                     | 1,50,000                |



Statistical information of the year 2015-2016.

| Particulars                      | Rs.       | Particulars            | Rs.       |
|----------------------------------|-----------|------------------------|-----------|
| Depreciation fund (1-4-2015)     |           | Sales of electricity : |           |
| – Land and building 1,50,000     |           | – Energy               | 15,00,000 |
| – Plant 5,00,000                 |           | – Power                | 20,00,000 |
| – Mains and T.C. 1,40,000        |           | – Public lighting      | 5,00,000  |
| – Meters and Tools <u>20,000</u> | 8,10,000  | Manufacturing exp.     | 11,00,000 |
| General reserve (1-4-2015)       | 10,00,000 | Distribution exp.      | 12,50,000 |
| Net Revenue A/c.                 |           | Public lighting exp.   | 40,000    |
| (1-4-2015)                       | 6,00,000  | Meter rent             | 75,000    |
| Paid Income-tax                  | 1,50,000  | Legal exp.             | 1,00,000  |
| Creditors                        | 1,21,000  | Management exp.        | 3,00,000  |
| Debtors                          | 2,25,000  | Re-connection fees     | 10,000    |
| Expenses paid advance            |           | Bad-debts              | 80,000    |
| (31-3-2016)                      | 60,000    |                        |           |
| Cash on hand                     | 20,000    |                        |           |
| Bank balance :                   |           |                        |           |
| – Fixed                          | 10,00,000 |                        |           |
| – Saving                         | 1,85,000  |                        |           |

- (1) Transfer Rs. 1,00,000 to General Reserve.
- (2) Depreciation provided on opening balance of following :
  - Land and building ..... 5%
  - Plant ..... 10%
  - Mains and T.C. .... 20%
  - Meters and Tools ..... 20%

Prepare Final Account as per double accounting system.

**OR**

- 1 From the following Balance Sheet prepared as per single account system. Prepare Net Revenue Account, Capital Income and Expenditure Account and General Balance Sheet. **20**

**Prerak Electricity Board Balance Sheet as on 31-3-2016**

| Liabilities                       | Rs.              | Assets                       | Rs.       |
|-----------------------------------|------------------|------------------------------|-----------|
| <b>Authorised share capital :</b> |                  | <b>Land &amp; building :</b> |           |
| 7,00,000 shares of Rs. 10 each    | <u>70,00,000</u> | 1-4-2015      27,00,000      |           |
| <b>Paid up capital :</b>          |                  | + Addition <u>2,00,000</u>   | 29,00,000 |
| 5,00,000 shares of                |                  | <b>Machinery :</b>           |           |
| Rs. 10 each, Rs. 8                |                  | 1-4-2015      6,00,000       |           |
| paid up                           | 40,00,000        | + Addition <u>1,50,000</u>   | 7,50,000  |
| + 50,000 shares of                |                  | <b>Meters &amp; Mains :</b>  |           |
| Rs. 10 each issued                |                  | 1-4-2015      11,50,000      |           |
| during the year Rs. 6 called      | <u>3,00,000</u>  | + Addition <u>4,50,000</u>   | 16,00,000 |
|                                   | 43,00,000        |                              |           |

|                               |                  |                    |                            |                    |
|-------------------------------|------------------|--------------------|----------------------------|--------------------|
|                               |                  |                    | <b>Transformers (T.C.)</b> |                    |
| <b>11% debentures :</b>       |                  |                    | 1-4-2015                   | 8,00,000           |
| Balance                       | 25,00,000        |                    | + Addition                 | <u>1,00,000</u>    |
| + Addition during             |                  |                    | <b>Investments</b>         | 7,50,000           |
| the year                      | <u>5,00,000</u>  | 30,00,000          | <b>Debtors</b>             | 10,25,000          |
| <b>Reserve fund</b>           |                  | 5,50,000           | <b>Stocks</b>              | 12,75,000          |
| <b>Staff Provident Fund :</b> |                  |                    | <b>Cash and bank</b>       | 10,10,000          |
| 1-4-2015                      | 1,20,000         |                    |                            |                    |
| + Addition                    | <u>20,000</u>    | 1,40,000           |                            |                    |
| <b>Profit and Loss A/c.</b>   |                  |                    |                            |                    |
| 1-4-2015                      | 2,10,000         |                    |                            |                    |
| +Profit for 2015-16           | <u>16,40,000</u> |                    |                            |                    |
|                               | 18,50,000        |                    |                            |                    |
| <b>Less :</b>                 |                  |                    |                            |                    |
| Res. fund                     | 1,20,000         |                    |                            |                    |
| Staff Pro. Fund               | 20,000           |                    |                            |                    |
| Interim dividend              | <u>2,20,000</u>  |                    |                            |                    |
|                               | <u>3,60,000</u>  | 14,90,000          |                            |                    |
| <b>Creditors</b>              |                  | 5,00,000           |                            |                    |
| <b>Bank loan</b>              |                  | 2,30,000           |                            |                    |
| <b>Total Rs.</b>              |                  | <b>1,02,10,000</b> | <b>Total Rs.</b>           | <b>1,02,10,000</b> |

- 2 Laxmi Finance Ltd. had 12% Tata Ltd. securities of Rs. 60,000 20 and cost value of Rs. 99,000 as on 1-4-2015. Interest is paid on 30<sup>th</sup> June and 31<sup>st</sup> December.

Calculate the brokerage on face value in every buying selling transactions.

| Date       | Face value | Price | Remark                | Brokerage       |
|------------|------------|-------|-----------------------|-----------------|
| 16-5-2015  | 10,000     | 104   | Ex-interest purchase  | $\frac{1}{2}\%$ |
| 1-7-2015   | 25,000     | 110   | Ex-interest sale      | 1%              |
| 31-10-2015 | 30,000     | 108   | Cum-interest purchase | $\frac{1}{2}\%$ |
| 15-1-2016  | 20,000     | 120   | Cum-interest sale     | 1%              |
| 1-3-2016   | 15,000     | 140   | Ex-interest sale      | 1%              |

Bring out stock according to LIFO system.

Prepare Investment A/c. from the above information for the year ending on 31-3-2016.

**OR**

- 2 On 1-4-2015 Pratik Finance Ltd. had 9% debenture of Mili Ltd. 20 which book value was 10% more than its cost value. Interest is paid for six months on 30<sup>th</sup> June and 31<sup>st</sup> December. Brokerage is calculated on every transaction at 1% on market value.

The following transactions were place for the year ending on 31-3-2016 :

| Date      | Face value | Rate | Remarks              |
|-----------|------------|------|----------------------|
| 1-4-2015  | 1,40,000   | 115  | Ex-interest purchase |
| 1-8-2015  | 2,00,000   | 120  | Sale                 |
| 1-12-2015 | 2,60,000   | 110  | Purchase             |
| 1-2-2016  | 2,50,000   | 130  | Ex-interest sale     |

Valuation of closing stock is calculated as per FIFO method.  
The market value of Debenture was Rs. 125 as on 31-3-2016.

The accrued interest Rs. 3,600 was credited on 31-3-2015.

Prepare 9% Debenture Investment Account for the year ended on 31-3-2016.

- 3 On 1-10-2016, a fire took place in the godown of Dipak Enterprises. The stock is insured for Rs. 1,06,000 with an average clause. The following is the Trading Account for the year ended 31-3-2016. 15

| Dr. Trading Account |                 | Cr.              |                 |
|---------------------|-----------------|------------------|-----------------|
| Particulars         | Rs.             | Particulars      | Rs.             |
| To opening stock    | 72,000          | By sales         | 4,00,000        |
| To purchase         | 3,30,000        | By closing stock | 1,65,000        |
| To carriage inward  | 40,000          |                  |                 |
| To gross profit     | 1,23,000        |                  |                 |
|                     | <b>5,65,000</b> |                  | <b>5,65,000</b> |

As per past practice of the firm the stock is under-valued by 10% till 31-3-2015 and thereafter the same has been changed and over-value by 10%.

The transactions for the period from 1-4-2016 to 1-10-2016 are as following :

| <b>Particulars</b>                                                              | <b>Rs.</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Purchases less returns .....                                                    | 1,90,000   |
| Sales .....                                                                     | 2,85,000   |
| Carriage inward .....                                                           | 15,000     |
| Carriage outward .....                                                          | 10,000     |
| Goods withdraw for personal use<br>(which is included in the above sales) ..... | 35,000     |

The stock of goods salvaged is Rs. 15,000. The expenses incurred to mitigate fire is Rs. 4,000.

From the above information calculate the amount of claim.

**OR**

- 3 Urnee Ltd. provides the following particulars : 15

| <b>Particulars</b>                                             | <b>Rs.</b> |
|----------------------------------------------------------------|------------|
| Equity share capital<br>(4,00,000 shares each of Rs. 10) ..... | 40,00,000  |
| 9% debentures .....                                            | 15,00,000  |
| Selling price per unit .....                                   | 25         |
| Variable cost per unit .....                                   | 16         |
| Fixed expenses .....                                           | 3,00,000   |
| Rate of Income tax .....                                       | 40%        |

At present the company sells 90,000 units and the sales with increase upto 1,25,000 units.

You are required to find out Operating Leverage, Financial Leverage, Combined Leverage and Earning per Share in both the circumstances.

**4** Write short notes : (any **three**)

**15**

- (1) Fixed dividend policy
  - (2) Average clause
  - (3) Volter model of dividend
  - (4) Importance of leverage
  - (5) Constraints on paying dividends
  - (6) Consequential loss policy.
-